

ALANYA ABDURRAHMAN ALAETTİNOĞLU PARKI KULLANICILARININ DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ İLE PARKIN GÖRSEL KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER^a

Hakan ELİNÇ^{1*}, Ahmet Tuğrul POLAT²

¹ Akdeniz Üniversitesi Serik Meslek Yüksekokulu, Antalya

² Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Konya

ÖZET

Son yıllarda, özellikle kent ortamlarında insanların dış mekâna yönelik algı ve tercihleri ile ilgili çalışmalar hızla artmaktadır. Bu çalışma sahalarından birisinde peyzajın görsel kalitesine yönelik yapılan değerlendirme çalışmalarıdır. Bu çalışmalar kentsel peyzajların görsel kalitelerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Görsel kalite kavramı insan, çevre ve bunların etkileşimi ile çıkan ürünler ile ifade edilmektedir. Peyzajın görsel kalitesini şekillendiren sayısız değişken vardır. İnsanların demografik özellikleri ve peyzajın görsel kalitesi arasındaki bağlantıların aydınlatılması bu anlamda atılacak önemli adımlardan biri olacaktır. Araştırma da, Alanya ilinde bulunan Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı'nın görsel kalitesi kullanıcıların görsel algıları yardımı ile belirlenmiş ve kullanıcılarının demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, eğitim, meslek, gelir ve ikamet) ile ilişkileri araştırılmıştır. Sonuçlara göre, parkın görsel kalitesi ile park kullanıcılarının yaş, eğitim düzeyi ve ikamet durumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Katılımcılardan gençleri (18-29) içeren grubun diğer yaş gruplarına göre, lise ve üniversite mezunu olan katılımcıların diğer eğitim düzeyindeki katılımcılara göre ve yerli katılımcılar turistlere göre parkın görsel kalitesini daha çok beğendikleri saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Alanya, demografik özellikler, görsel kalite, park

RELATIONSHIPS BETWEEN THE DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF THE USERS OF THE ABDURRAHMAN ALAETTİNOĞLU PARK IN ALANYA AND THE VISUAL QUALITY OF THE PARK

ABSTRACT

Studies about the perceptions and preferences of individuals related to outdoor areas particularly in urban areas are rapidly increasing in the recent years. One of these fields of study is the evaluation studies on the visual quality of the landscape. These studies aim the development of the visual qualities of the urban landscapes. The concept of visual quality is expressed in terms of human, environment and the products arising from the interaction of these. There are numerous variables that form the visual quality of the landscape. Enlightening the connection between the demographic characteristics of individuals and the visual quality of the landscape will be one of the most important steps to be taken in this area. In this study, the visual quality of Alanya Abdurrahman Alaettinoğlu Park is identified by the visual perceptions of the users and the demographic characteristics (gender, age, education, job, income, residence) and the relationships of the users have been examined. According to the results, there are statistically significant correlations between the visual quality of the park and the age, educational level and the residential status of the users. Based on the participants; it is determined that the age group of 18-29 compared to other age groups, the group of high-school and university graduates compared to participants at other educational levels and local participants compared to tourists appreciates the visual quality of the park much more.

Keywords: Alanya, demographic characteristics, visual quality, park

^a Bu makale Hakan Elinç'in yüksek lisans tez çalışmasının bir kısmından özetlenmiştir.

* Yazışma yapılacak yazar: hakanelinc@akdeniz.edu.tr

Makale metni 04.10.2011 tarihinde dergiye ulaştırılmış, 19.11.2011 tarihinde basım kararı alınmıştır.

1. GİRİŞ

Fiziksel, sosyal ve görsel yönden yeterli, üstün standartlı dış mekân düzenleme anlayışı günümüzde yerini bulmaya başlamıştır. Günlük yaşam çevresi içinde bu yöndeki gereksinmelerin karşılanmasında kent içi mekânlar büyük önem taşımaktadır. Bu tür mekânların en önemlisi pek çok rekreasyonel olanağı ve tesisi birlikte bulunduran parklardır (Polat, 2001).

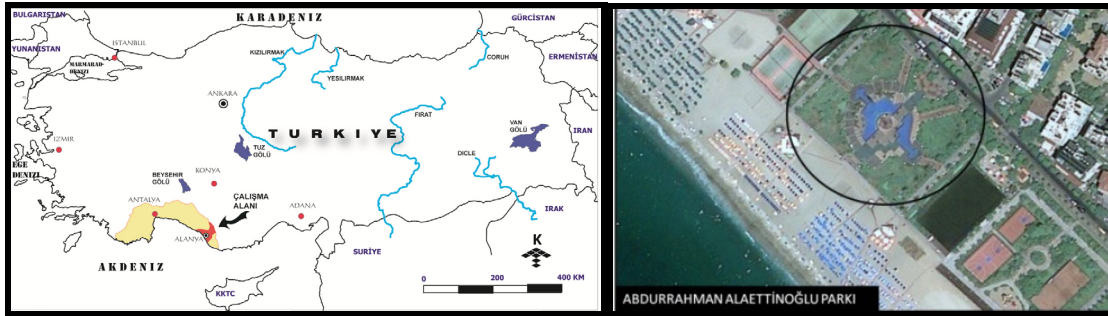
Parklar, etrafı çevrilmiş, insan eliyle şekillenmiş, insanların pasif ve aktif rekreasyon gereksinimlerini sağlayan, tüm halkın kullanımına açık yeşil alanlardır (Kart, 2002). Bu sebeple, estetik görünüşler sağlamak, gürültüyü azaltmak, havayı temizlemek, mikro klima etkisi ve kirlilik kontrolüne kadar faydalarıyla kent parkının önemi açıkça ortadadır (Chiesura, 2004; Lam et al., 2005; Wong and Domroes, 2005). Ayrıca, çeşitli etnik grupların kültürel karakteristikleri ile kültürler arası etkileşim fırsatları sağlayabilir (Petters et al., 2009).

Kentsel mekânda parklarının toplum üzerinde ki en önemli etkilerinden biri görsel kaynak değerleridir. Parkların kentin estetik ve fiziksel kalitesine büyük katkıları sağladığı bilinmektedir (Walker, 2004). Kullanıcıların parklardaki etkinlikleri ile algıları önemli derecede ilişkilidir. Algı, insan ve çevresini ilişkilendiren en temel mekanizmadır (Bell, 1999; Kalın, 2004). Estetik algısında kişilerin zihinsel ve ruhsal yapılarının etkili olduğu bir gerçektir (Kaplan ve Kaplan, 1989; Müderrisoğlu ve Eroğlu, 2006). Kullanıcıların görsel tercihleri birçok değişkene bağlıdır. Çevreden çeşitli bilgiler alma süreci olarak da tanımlanan algı, kişilere göre değişmekte, demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, meslek, gelir v.b.), kültürü, çevresi ve içinde yaşadığı sosyal grup, algılamayı etkilemektedir (Bozhüyük, 2007).

Bu çalışmada Alanya ilçesinde bulunan Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı'nın görsel kalitesi ve park kullanıcılarının demografik özellikleri arasındaki ilişkileri belirlenmiş bölgesel ve yöresel kapsamda parkların planlama, tasarım, alan kullanımı ve yönetimi konularına temel sağlayacak bilgilerin elde edilmesi amaçlanmıştır.

Çalışma Alanı

Araştırma alanı Alanya ilçesinde bulunan 36°32'41.69" kuzey enleminde ve 31°59'07.96" doğu boylamındaki Abdurrahman Alaettinoğlu Parkıdır (Şekil 1). Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı, Şubat 2006 ile Mart 2007 tarihleri arasında Alanya Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından yaptırılmıştır. Kıyı şeridinde 3 m rakımda yer alan Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı'nda süs havuzu, oturma alanları ve bir alış-veriş büfesi bulunmaktadır.

Şekil 1. Araştırma Alanının Konumu

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışma üç aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada, seçilen parkı temsil edebilecek fotoğraflar belirli kriterlere göre alınmıştır. İkinci aşamada, foto-anket hazırlanmış ve park kullanıcılarına uygulanmıştır. Son aşamada ise foto-anketten elde edilen veriler istatistiksel analizler yardımı ile değerlendirilmiştir.

Çalışma sahasından Haziran ile Temmuz 2010 döneminde yaklaşık 600 fotoğraf alınmıştır. Fotoğraf çekimi, parkın kenar kısımlarından merkezine doğru, ana akslar ve parkın özelliklerini yansıtacak bakış noktalarından

Alanya Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı Kullanıcılarının Demografik Özellikleri ile Parkın Görsel Kalitesi Arasındaki İlişkiler

gerçekleştirilmiştir. Fotoğraf çekimleri, 10 megapiksel çözünürlükte, 4x dijital zoom, 10x optik zoom, 3648 x 2048 maksimum resim çözünürlüğü, 3 inç ekran büyüklüğü ve 5.00 saatleri arasında alınmıştır. Fotoğraflar alınırken havanın açık olmasına ve insan algısını etkileyecek olumsuz unsurları azaltmaya dikkat edilmiştir. Ayrıca, araştırmanın sonucunu etkileyebilecek subjektif çekimlerden kaçınılmıştır.

Fotoğraf alımı safhasından elde edilen 600 fotoğraf bir havuzda toplanmış ve uzman kişilerden oluşan bir grup tarafından değerlendirilerek araştırmada kullanılacak 10 adet fotoğraf belirlenmiştir (Şekil 2).

Şekil 2. Abdurrahman Alaettinoğlu Parkına Ait Fotoğraflar

Kullanıcıların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslek, gelir durumu ve ikamet yeri gibi demografik özellikleri ile parka ait 10 adet fotoğrafın görsel kalitesini sorgulayan bir foto-anket formu hazırlanmıştır. Her bir fotoğraf için görsel kalite kavramı Likert ölçeğinde 1 ile 5 arasında (1 en düşük, 2 düşük, 3 orta, 4 yüksek ve 5 en yüksek) olmak üzere puanlandırılmıştır (Kaplan and Kaplan, 1989; Simonic, 2003; Kaplan vd. 2006; Cañas et al., 2009; Tveit, 2009).

Foto-anket parkta haftanın tüm günlerine homojen olarak dağıtılarak saat 10.00 ile 14.30 arasında 159 kullanıcı ile birebir görüşmeler yolu ile gerçekleştirilmiştir. Denekler park ortamında rastgele seçilmiş ancak cinsiyet yönünden eşit sayıda denekle görüşülmeye çalışılmıştır. Öncelikle, araştırma hakkında katılımcılar bilgilendirilmiş, parametreler ve

puanlandırma ölçeği hakkında kısa açıklamalar yapılmış ve anket uygulanmıştır. Bir anketin tamamlanma süresi 7dk. civarında sürmüştür.

Foto-anketten elde edilen veriler, öncelikle Microsoft Excel programında düzenlenmiş ve istatistiksel analize uygun hale getirilmiştir. SPSS 15.0 yazılımı kullanılarak her bir resim için ortalamalar hesaplanmıştır. Demografik özellikler arasındaki farklılıkları tanımlayabilmek için ki-kare testi uygulanmıştır (Acar ve Sakıcı, 2008). İstatistiksel açıdan önemlilik %1 ve %5 olarak ele alınmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmada yapılan ankete katılanların demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir. Katılımcıların %58,5’i erkeklerden oluşurken %41,5’i kadınlardan oluşmaktadır. Demografik özelliklerinden yaş özelliğine bakıldığında özellikle genç katılımcıların (18-29 yaş aralığı) fazla olduğu görülmektedir. Buna karşın 70 yaş üstü katılımcı olmamıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Ankete katılanların demografik özellikleri

Demografik Özellikler	Katılımcılar	N (159)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	93	58,5
	Kadın	66	41,5
Yaş	<18	43	27,0
	18-29 arası	70	44,0
	30-49 arası	33	20,8
	50-70 arası	13	8,2
	70<	0	0,0
Eğitim	İlköğretim	15	9,4
	Lise	58	36,5
	Üniversite	83	52,2
	Lisansüstü	3	1,9
Meslek	İşçi	8	5,0
	Kamu Çalışanı	10	6,3
	Esnaf	10	6,3
	Emekli	7	4,4
	Öğrenci	98	61,6
	Ev Hanımı	11	6,9
	İşsiz	1	0,6
	Diğer...	14	8,8
Gelir	0-1000 TL.	103	64,8
	1000-2000 TL.	31	19,5
	2000-3000 TL.	13	8,2
	3000-5000 TL.	9	5,7
	5000 TL. ve üzeri	3	1,9
İkamet	Yerli	65	40,9
	Turist	94	59,1

Katılımcıların eğitim düzeyleri incelendiğinde katılımcıların yarısından fazlasını lise ve üniversite mezunları oluşturmaktadır (Tablo 1).

Alanya Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı Kullanıcılarının Demografik Özellikleri ile Parkın Görsel Kalitesi Arasındaki İlişkiler

Katılımcıların %61'i öğrencilerden oluşmaktadır. Bunun sebebi olarak Alanya ilçesindeki genç nüfus oranının yüksek olması, okulların eğitim-öğretime açık olması ve öğrencilerin anket yapmaya daha gönüllü olmasıdır (Tablo 1).

Katılımcıların gelir durumları incelendiğinde %64,8'inin 1.000 TL altında kalmasından dolayı gelir düzeyleri düşük çıkmıştır. Yukarıda belirtildiği gibi katılımcıların öğrenci ve genç nüfustan oluşması doğal olarak gelir düzeylerinin de düşük çıkmasına neden olmuştur.

İkamet yönünden katılımcılar homojen bir dağılım göstermektedir (Tablo 1).

3.2. Fotoğrafların Görsel Kalite Puanları

Parka ait 10 fotoğrafın görsel kalite ortalama puanları Tablo 2'de verilmiştir. 7 numaralı fotoğraf (F7) görsel kalite açısından en yüksek puanı (4,11) alırken, 4 numaralı fotoğraf (F4) en düşük puanı (2,90) almıştır (Tablo 2). F7 incelendiğinde baskın unsur süs havuzu ve su oyunudur. Bunun yanında hurma ağaçları, ahşap sınırlandırma elemanları, plantasyon, açık gökyüzü ve arka plandaki topografya fotoğrafın görsel kalitesi puanını arttırmıştır. Düşük puan alan F4 incelendiğinde ise zayıf plantasyon, arka plandaki mimari unsur (Betonarme yapı), bakım problemleri ve orantısız donatı elemanları fotoğrafın görsel kalite puanını düşürmüştür. Fotoğraflarda F1-F7 çok yüksek, F4 orta ve diğer fotoğraflar yüksek derecede görsel kaliteye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Fotoğrafların Anket Sonucunda Aldıkları Görsel Kalite Puanları

Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı										
Foto	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10
Puan	4,04	3,23	3,8	2,9	3,74	3,44	4,11	3,91	3,65	3,73

3.3. Görsel Kalite ile katılımcıların demografik özellikleri arasındaki ilişkiler

Görsel kalite ile katılımcıların cinsiyet özelliklerini karşılaştırmak için elde edilen puanlara Ki-Kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 3' de verilmiştir.

Görsel kalitenin cinsiyet açısından değerlendirilmesinde F1 ($X^2=16,503$) ve F5 ($X^2=15,690$) fotoğraflarından istatistiksel açıdan fark bulunmuştur (Tablo 3). Park içi ana aksı içeren F1 ve F5 fotoğrafları erkekler tarafından daha çok beğenilmiştir. Cinsiyet açısından 10 fotoğrafın 2 tanesinde istatistiksel açıdan anlamlılık bulunduğundan cinsiyet özelliğinin görsel kalite ile önemli bir ilişkisi yoktur.

Tablo3. Fotoğrafların Görsel Kalitesi ile katılımcıların cinsiyet özelliklerinin ilişkisi

Foto No	Cinsiyet	1	2	3	4	5	Toplam	Ki-kare	P-Değeri
F1	Erkek	5	4	8	27	49	93	16,503	0,002*
	Kadın	1	13	12	10	30	66		
F2		18	40	34	22	45	159	1,442	0,837
F3		9	23	28	30	69	159	7,304	0,121
F4		32	46	25	18	38	159	6,876	0,143
F5	Erkek	7	4	12	31	39	93	15,690	0,003*
	Kadın	7	16	8	14	21	66		
F6		14	35	30	27	53	159	3,993	0,407
F7		12	14	14	23	96	159	3,007	0,557
F8		9	24	19	28	79	159	5,929	0,205
F9		15	27	25	24	68	159	6,417	0,170
F10		13	25	23	29	69	159	5,062	0,281

* 0.01 önem düzeyinde anlamlıdır. ** 0.05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Görsel kalitenin yaş açısından değerlendirilmesinde F1 ($X^2=24,384$), F3 ($X^2=26,414$), F5 ($X^2=32,978$), F7 ($X^2=26,181$), F8 ($X^2=25,742$), F9 ($X^2=23,507$), F10 ($X^2=27,066$) fotoğraflarında istatistiksel açıdan farklılıklar bulunmuştur. Katılımcılardan gençleri (18-29) içeren grubun diğer yaş gruplarına göre parkın görsel kalitesini daha çok beğendikleri saptanmıştır (Tablo 4). 7 fotoğrafta istatistiksel açıdan anlamlılık tespit edildiği için kullanıcıların yaşı ile görsel kalite arasında bir ilişki vardır.

Tablo 4. Fotoğrafların Görsel Kalitesi ile katılımcıların yaşlarının karşılaştırılması.

Foto No	Yaş	1	2	3	4	5	Toplam	Ki-kare	P-Değeri
F1	<18	1	1	2	7	32	43	24,384	0,018**
	18-29	4	12	13	14	27	70		
	30-49	1	4	3	11	14	33		
	50-70	0	0	2	5	6	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		
F2		18	40	34	22	45	159	11,801	0,462
F3	<18	1	3	4	8	27	43	26,414	0,009*
	18-29	8	16	13	12	21	70		
	30-49	0	3	8	9	13	33		
	50-70	0	1	3	1	8	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		
F4		18	40	34	22	45	159	19,743	0,072
F5	<18	0	4	5	14	20	43	32,978	0,001*
	18-29	14	14	8	14	20	70		
	30-49	0	2	5	10	16	33		
	50-70	0	0	2	7	4	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		
F6		14	35	30	27	53	159	12,229	0,427
F7	<18	0	2	3	8	30	43	26,181	0,010*
	18-29	10	11	8	8	33	70		
	30-49	2	1	1	7	22	33		
	50-70	0	0	2	0	11	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		
F8	<18	2	2	2	9	28	43	25,742	0,012**
	18-29	7	17	10	13	23	70		
	30-49	0	5	5	3	20	33		
	50-70	0	0	2	3	8	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		
F9	<18	2	4	5	6	26	43	23,507	0,024**
	18-29	13	14	14	8	21	70		
	30-49	0	6	5	7	15	33		
	50-70	0	3	1	3	6	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		
F10	<18	3	5	1	7	27	43	27,066	0,008*
	18-29	10	16	14	11	19	70		
	30-49	0	3	6	8	16	33		
	50-70	0	1	2	3	7	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		

* 0.01 önem düzeyinde anlamlıdır. ** 0.05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Alanya Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı Kullanıcılarının Demografik Özellikleri ile Parkın Görsel Kalitesi Arasındaki İlişkiler

Görsel kalitenin ankete katılan kişilerin eğitim düzeyleri açısından değerlendirilmesinde F1 ($X^2=35,609$), F3 ($X^2=31,906$), F5 ($X^2=43,041$), F7 ($X^2=28,853$), F8 ($X^2=32,523$), F9 ($X^2=34,367$), F10 ($X^2=41,027$) fotoğraflarında istatistiksel açıdan farklar belirlenmiştir (Tablo 5). Özellikle lise ve üniversite mezunu olan katılımcıların diğer eğitim düzeyindeki katılımcılara göre fotoğraflara daha yüksek puan vermişlerdir. Sonuç olarak, görsel kalite ile eğitim düzeyi arasında bir ilişki vardır.

Tablo 5. Fotoğrafların Görsel Kaliteleri ile katılımcıların eğitim düzeylerinin karşılaştırılması

Foto No	Eğitim	1	2	3	4	5	Toplam	Ki-kare	P-Değeri
F1	İlköğretim	0	0	2	2	11	15	35,609	0,000*
	Lise	1	1	2	15	39	58		
	Üniversite	5	16	16	20	26	83		
	Lisansüstü	0	0	0	0	3	3		
F2		18	40	34	22	45	159	19,381	0,080
F3	İlköğretim	0	1	1	3	10	15	31,906	0,001*
	Lise	1	2	11	9	35	58		
	Üniversite	7	20	16	17	23	83		
	Lisansüstü	1	0	0	1	1	3		
F4		32	46	25	18	38	159	20,362	0,061
F5	İlköğretim	0	1	0	2	12	15	43,041	0,000*
	Lise	0	2	6	23	27	58		
	Üniversite	13	17	13	20	20	83		
	Lisansüstü	1	0	1	0	1	3		
F6		14	35	30	27	53	159	20,921	0,052
F7	İlköğretim	0	1	0	1	13	15	28,853	0,004*
	Lise	0	1	6	7	44	58		
	Üniversite	12	12	8	14	37	83		
	Lisansüstü	0	0	0	1	2	3		
F8	İlköğretim	1	0	0	3	11	15	32,523	0,001*
	Lise	0	2	6	13	37	58		
	Üniversite	8	21	13	12	29	83		
	Lisansüstü	0	1	0	0	2	3		
F9	İlköğretim	0	0	1	2	12	15	34,367	0,001*
	Lise	2	6	10	8	32	58		
	Üniversite	12	21	14	12	24	83		
	Lisansüstü	1	0	0	2	0	3		
F10	İlköğretim	0	1	0	3	11	15	41,027	0,000*
	Lise	1	4	6	11	36	58		
	Üniversite	11	20	17	13	22	83		
	Lisansüstü	1	0	0	2	0	3		

* 0.01 önem düzeyinde anlamlıdır. ** 0.05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Görsel kalitenin meslek grupları yönünden değerlendirilmesinde istatistiksel açıdan önemli bir sonuç bulunamamıştır (Tablo 6).

Tablo 6. Fotoğrafların görsel kalitesi ile katılımcıların mesleklerinin karşılaştırılması

Foto No	1	2	3	4	5	Toplam	Ki-kare	P-Değeri
F1	6	17	20	37	79	159	19,108	0,895
F2	18	40	34	22	45	159	32,027	0,273
F3	9	23	28	30	69	159	28,558	0,435
F4	32	46	25	18	38	159	35,198	0,164
F5	14	20	20	45	60	159	30,724	0,329
F6	14	35	30	27	53	159	30,919	0,321
F7	12	14	14	23	96	159	29,572	0,384
F8	9	24	19	28	79	159	29,572	0,384
F9	15	27	25	24	68	159	28,713	0,427
F10	13	25	23	29	69	159	33,905	0,204

* 0.01 önem düzeyinde anlamlıdır. ** 0.05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Görsel kalitenin gelir düzeyleri açısından değerlendirilmesinde F4 ($X^2=$ ki kare $X^2=28,969$) ve F7 ($X^2=28,591$) fotoğraflarında istatistiksel açıdan gruplar arasında farklılıklar saptanmıştır (Tablo 7). Gelir düzeyi düşük olanlar gelir düzeyi yüksek olanlara göre F4 ve F7 fotoğraflarını daha çok beğenmişlerdir. Gelir düzeyi ile görsel kalite arasında önemli bir ilişki yoktur.

Tablo 7. Görsel kalite ile katılımcıların gelir durumlarının karşılaştırılması

Foto No	Gelir	1	2	3	4	5	Toplam	Ki-kare	P-Değeri
F1		6	17	20	37	79	159	19,316	0,253
F2		18	40	34	22	45	159	23,826	0,093
F3		9	23	28	30	69	159	15,776	0,469
F4	1-1000 TL	25	31	14	8	25	103	28,969	0,024**
	1000-2000 TL	3	10	8	5	5	31		
	2000-3000 TL	2	5	0	3	3	13		
	3000-5000 TL	2	0	3	0	4	9		
	5000 TL üzeri	0	0	0	2	1	3		
F5		14	20	20	45	60	159	25,651	0,059
F6		14	35	30	27	53	159	14,686	0,548
F7	1-1000 TL	11	13	9	12	58	103	28,591	0,027**
	1000-2000 TL	0	0	2	8	21	31		
	2000-3000 TL	1	1	1	1	9	13		
	3000-5000 TL	0	0	0	2	7	9		
	5000 TL üzeri	0	0	2	0	1	3		
F8		9	24	19	28	79	159	17,524	0,353
F9		15	27	25	24	68	159	25,132	0,068
F10		13	25	23	29	69	159	24,678	0,076

* 0.01 önem düzeyinde anlamlıdır. ** 0.05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Görsel kalitenin ikamet düzeyleri açısından değerlendirilmesinde tüm fotoğraflarda istatistiksel açıdan önemli farklılıklar saptanmıştır (Tablo 8). Yerli katılımcılar turistlere göre tüm fotoğraflara daha yüksek puanlar vermiştir. Görsel kalite ile kullanıcıların ikamet durumları arasında güçlü ilişkiler vardır.

Tablo 8. Görsel kalite ile katılımcıların ikamet durumlarının karşılaştırılması

Foto No	İkamet	1	2	3	4	5	Toplam	Ki-kare	P-Değeri
F1	Yerli	1	1	6	12	45	65	20,597	0,000*
	Turist	5	16	14	25	34	94		
F2	Yerli	4	14	9	10	28	65	14,757	0,005*
	Turist	14	26	25	12	17	94		
F3	Yerli	0	3	6	13	43	65	31,178	0,000*
	Turist	9	20	22	17	26	94		
F4	Yerli	11	17	12	2	23	65	14,046	0,007*
	Turist	21	29	13	16	15	94		
F5	Yerli	0	2	9	19	35	65	25,308	0,000*
	Turist	14	18	11	26	25	94		
F6	Yerli	1	11	9	13	31	65	16,747	0,002*
	Turist	13	24	21	14	22	94		
F7	Yerli	1	2	2	9	51	65	19,438	0,001*
	Turist	11	12	12	14	45	94		
F8	Yerli	2	2	4	13	44	65	22,438	0,000*
	Turist	7	22	15	15	35	94		
F9	Yerli	2	5	9	9	40	65	19,715	0,001*
	Turist	13	22	16	15	28	94		
F10	Yerli	1	6	4	13	41	65	24,123	0,000*
	Turist	12	19	19	16	28	94		

* 0.01 önem düzeyinde anlamlıdır. ** 0.05 önem düzeyinde anlamlıdır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Estetik tercihler ile ilgili değerlendirme çalışmalarında peyzaj ve algılayıcıların demografik özellikleri arasındaki ilişkilerin ölçülmesi üzerinde durulması gereken önemli bir konudur (Sevenant and Antrop, 2009). Yaş, ikamet yeri, eğitim seviyesi gibi demografik özelliklerin insanın estetik tercihleri ve çevresel değerleri üzerine önemli derecede etkili olduğu belirtilmektedir (Junker and Buchecker, 2008). İleride görsel kalite değerlendirmesine yönelik yapılacak çalışmalarda bu ilişkilerin incelenmesi faydalı olacaktır.

Araştırma sonuçlarına göre park kullanıcılarının demografik özelliklerinden yaş, eğitim düzeyi ve ikamet özelliklerinin parkın görsel kalitesi ile ilişkili olduğu sonucu tespit edilmiştir. Kaplan vd,'ne (1998) göre yerliler ve turistler (yabancılar) aynı peyzajı farklı şekillerde algılayabilmektedirler. Araştırmamızın sonuçları da bunu doğrulamaktadır. Ayrıca, kullanıcıların cinsiyet ve gelir düzeyinin parkın görsel kalitesi ile ilişkili olmadığı sonucuna da varılmıştır.

Sonuçlara göre, parkın görsel kalitesi ile park kullanıcılarının yaş, eğitim düzeyi ve ikamet durumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Katılımcılardan gençleri (18-29) içeren grubun diğer yaş gruplarına göre, lise ve üniversite mezunu olan katılımcıların diğer eğitim düzeyindeki katılımcılara göre ve yerli katılımcılar turistlere göre parkın görsel kalitesini daha çok beğendikleri saptanmıştır.

Görsel etki değerlendirme çalışmalarının ortak amacı, planlama ve tasarlama süreçlerinde kullanılacak görsel ölçüt ve modelleme süreçleri geliştirerek, çevre koruma ve geliştirme için gerekli çevresel veriler dizisini genişletmektir (Bozhüyük, 2007). Alanya İlçesinde Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı'nda yapılan çalışmanın sonuçları bu kapsamda değerlendirilmiştir. Bölgenin turizme elverişli olması ılıman iklim şartlarında bulunması ve kültürel yapısı göz önünde bulundurulduğunda park ve ziyaretçiler açısından belirli karakteristik özellikler tespit edilmiştir. Ziyaretçi profili ve parkların fizyolojik özellikleri üzerine elde edilen bilgiler gelecekte bu bölgede yapılacak olan park tasarımlarında tasarımcılara yol gösterecektir.

Araştırmadan elde edilen sonuçların yerel yönetimler başta olmak üzere çevre, rekreasyon ve turizm alanında çalışma yapan kurumlara yararlı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bölgesel yeşil alan kullanıcılarının tercih ve taleplerine yönelik ortak profillerin çıkarılması ve yeni yapılacak veya revize edilecek parkların tasarım özelliklerinin belirlenmesi açısından bu tür çalışmaların devam ettirilmesi önerilmektedir.

TEŞEKKÜR

Bu makalenin özetlendiği tez çalışmasına katkı sağlayan Alanya Ticaret ve Sanayi Odası'na teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Acar, C. ve Sakıcı, Ç. 2008. Assessing landscape perception of urban Rocky habitats. *Building and Environment* 43 1153-1170.
- Bell, S. 1999. *Landscape: Pattern, Perception and Process*, E & FN Spon, London.
- Bozhüyük, Z.R. 2007. Erzurum Kent Merkezindeki Bazı Tarihi Yapı ve Çevreleri Üzerine Görsel Etki Değerlendirmesi, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 22-24.
- Cañas, I., Ayuga, E., Ayuga, F. 2009. A contribution to the assessment of scenic quality of landscapes based on preferences expressed by the public. *Land Use Policy* 26, 1173-1181.
- Chiesura, A. 2004. The role of urban parks forth sustainable city, *Landscape and Urban Planning* 68, 129-138.
- Junker, B. ve Buchecker, M. 2008. Aesthetic preferences versus ecological objectives in river restorations, *Landscape and Urban Planning*, 85, 141-154.
- Kalm, A., 2004. Çevre Tercih ve Değerlendirmesinde Görsel Kalitenin Belirlenmesi ve Geliştirilmesi Trabzon Sahil Bandı Örneği, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı,, Trabzon, 8.
- Kaplan, A., Taşkın, T., Önenç, A. 2006. Assessing the Visual Quality of Rural and Urban-fringed Landscapes surrounding Livestock Farms. *Biosystems Engineering* 95 (3), 437-448.
- Kaplan, S. ve Kaplan R. 1989. *The experience of nature: a psychological perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kaplan R., Kaplan S., Ryan R L. 1998. *With People in Mind: Design and Management of Everyday Nature* (Island Press, Washington, DC)
- Kart, N. 2002. Emirgan Parkında Kullanıcıların Memnuniyet Derecelerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1-8.
- Lam, K., Ng, S., Hui, W., Chan, P. 2005. Environmental Quality of Urban Parks and Open Spaces in Hong Kong, *Environmental Monitoring and Assessment*, 11, 55-73.
- Müderrisoğlu, H. ve Eroğlu, E. 2006. Bazı İbrelî Ağaçların Kar Yüğü Altında Görsel Algılanmasındaki Farklılıklar, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri: A, Sayı: 1, Isparta, 136-146.
- Petters, K., Elands, B., Buijs, A. 2009. Social interactions in urban parks: Stimulating social cohesion? *Urban Forestry&Urban Greening*. Volume 9, Issue 2, Pages 93-100
- Polat, A. T. 2001. Kent Parkı Kavramı ve Konya İçin Örnek Bir Çalışma, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya, 68.
- Sevenant, M. ve Antrop, M. 2009. Cognitive Attributes and Aesthetic Preferences in assessment and Differentiation of Landscapes, *Journal of Environmental Management*, 90, 2889-2899.
- Simonic, T. 2003. Preference and Perceived Naturalness in Visual Perception of Naturalistic Landscapes. *Zb. Bioteh. Fak. Univ. Ljublj. Kmet. 81 - 2*, 369-387.
- Tveit, M.S. 2009. "Indicators of Visual Scale as Predictors of Landscape Preference; a Comparison Between groups" *Journal of Environmental Management* 90 2882-2888.
- Walker, C. 2004. *The Public Value of Urban Parks*, The Urban Institute, Research Report.
- Wong, K.K. ve Domroes, M. 2005. "The visual quality of urban park scenes of Kowloon Park, Hong Kong: likeability, affective appraisal, and cross-cultural perspectives" *Environment and Planning B: Planning and Design*, volume 32, 617- 632.